

การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี
The Implementation of Good Governance Principles in the Administration of the
Municipalities in Pathumthani Province

กาญจนา แก้วกุล¹ และชาญเดช เจริญวิริยะกุล²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา

²อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาระดับของการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ด้านการบริหารงานของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี (2) เพื่อศึกษาระดับของประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี และ (3) เพื่อวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากพนักงานของเทศบาลนครรังสิต เทศบาลเมืองบึงยี่โถ เทศบาลตำบลธัญบุรี และเทศบาลเมืองสนั่นรักษ์ จำนวน 329 ราย วิเคราะห์ผลด้วยสถิติพรรณนา และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผลการวิจัยพบว่า (1) การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก (2) ประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก และ (3) หลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี

คำสำคัญ: ธรรมาภิบาล / การบริหารงาน / เทศบาล

Abstract

The objectives of this research were to:1)study the level of the implementation of good governance principles in the administration of the municipalities in Pathumthani Province; 2)study the efficiency level of the administration of the municipalities in Pathumthani Province; and 3) analyze how good governance principles affect the efficiency of the administration of the municipalities in Pathumthani Province.This research employed a quantitative research methodology. Data were collected from 329 officers working for Rangsit Municipality, BuengYitho Municipality, Thanyaburi Municipality, and SananRak Municipality with the use of a questionnaire.Data were analyzed with descriptive statistics and multiple regression.The research findings showed that:1)the implementation of good governance principles in the administration of the municipalities in Pathumthani Province was rated at a high level; 2) the efficiency of the administration of the municipalities in Pathumthani Province was also a high level; and 3) good governance principles were found to affect the efficiency of the administration of the municipalities in Pathumthani Province.

Keywords: Good Governance/ Administration/ Municipality

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เทศบาล เป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่เกิดมาหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย ใช้หลักการกระจายอำนาจการปกครองจากการบริหารราชการส่วนกลางไปสู่การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีกฎหมายเฉพาะ คือพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งปัจจุบันมีการแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552 โดยความนัยกฎหมายนี้ได้แบ่งเทศบาลออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร มีหลักเกณฑ์ในการแบ่งประเภทของเทศบาล ซึ่งพิจารณาจากเกณฑ์รายได้ และจำนวนประชากร (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2554)

เทศบาลตำบลมีภารกิจและบทบาทหน้าที่ในการให้บริการต่อประชาชนในเขตพื้นที่ ตามสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการบริหารงานของรัฐที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามความเจริญก้าวหน้าของสื่อเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม การปฏิรูปปรับเปลี่ยนทางการเมืองการบริหารงานภาครัฐ ระบบราชการ เทศบาลตำบลมีความตระหนักในภาระหน้าที่และการให้ประชาชนได้มีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วม มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบติดตามการบริหารงานของภาครัฐ และการเมือง โดยส่งเสริมให้ประชาชนและกลุ่มคนต่างๆ รวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มชุมชน มีสิทธิ และความเสมอภาคกันทุกคน สามารถแสดงความคิดเห็นความต้องการ การใช้สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย เพื่อมุ่งพัฒนาคนให้มีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน ขจัดปัญหาความยากจน ยกระดับคุณภาพชีวิตที่น้อมประชาชนอย่างทั่วถึง (สุภัทรมาศ จริยเวชวัฒนา, 2547)

ธรรมาภิบาล มีบทบาทความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงโดยตรงกับความเป็นประชาธิปไตยเป็นหลักการที่นำมาใช้ในการบริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย เพราะช่วยสร้างสรรค์ส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิผลมากขึ้น เช่น พนักงานทำงานอย่างซื่อสัตย์ สุจริตและขยันหมั่นเพียร ทำให้ผลประกอบการขององค์กรขยายตัวอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้แล้วยังทำให้บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องมีความศรัทธา เชื่อมั่นในองค์กรนั้น ๆ อันจะทำให้เกิดการพัฒนาย่างมั่นคง องค์กรที่โปร่งใสย่อมได้รับความไว้วางใจในการร่วมทำธุรกิจ ตลอดจนส่งผลที่ดีต่อเสถียรภาพและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2542)

ธรรมาภิบาล เป็นหลักการที่นำมาใช้บริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย ด้วยเหตุเพราะ ช่วยสร้างสรรค์และส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ อาทิ พนักงานต่างทำงานอย่าง ซื่อสัตย์สุจริต และขยันหมั่นเพียร ทำให้ผลประกอบการขององค์กรธุรกิจนั้นขยายตัว นอกจากนี้แล้วยังทำให้บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ศรัทธาและเชื่อมั่นในองค์กรนั้น ๆ อันจะทำให้เกิดการพัฒนาย่าง ต่อเนื่อง เช่น องค์กรที่โปร่งใสย่อมได้รับความไว้วางใจในการร่วมทำธุรกิจ รัฐบาลที่โปร่งใสตรวจสอบ ได้ยอมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและประชาชน ตลอดจนส่งผลดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและ ความเจริญก้าวหน้าของประเทศ เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) ได้กำหนดไว้โดยได้เสนอเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่า หลักธรรมาภิบาลนั้น ประกอบด้วย 6 หลักการคือ 1. หลักคุณธรรม 2. หลักนิติธรรม 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักความมีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบ 6. หลักความคุ้มค่า

จังหวัดปทุมธานี มีเทศบาลทั้งหมด 27 เทศบาล ประกอบด้วย เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 9 แห่ง เทศบาลตำบล 17 แห่ง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2556) ซึ่งเทศบาลนคร 1 แห่งนั้นอยู่ในอำเภอธัญบุรี เทศบาลในอำเภอธัญบุรี ประกอบด้วย 4 เทศบาล ได้แก่ เทศบาลเมืองรังสิต เทศบาลตำบลบึงยี่โถ เทศบาลตำบลธัญบุรี และเทศบาลสนั่นรักษ์ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการขยายตัวของชุมชนเมือง การขยายตัวด้านเศรษฐกิจ ด้านการบริการ ที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว มีหมู่บ้านจัดสรรจำนวนมาก และโรงงานอุตสาหกรรมทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ (ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอ, 2560) สภาพทางเศรษฐกิจและรายได้ของประชากร มาจากการทำงานในบริษัทเอกชน โรงงาน

อุตสาหกรรมมากกว่าการเกษตร ส่วนแนวทางในการพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้โดยมีแผนการพัฒนาหลาย ๆ ด้าน โดยการบริหารงานและปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการที่มีการกำกับ ดูแล ตรวจสอบ ควบคุม การบริหารงานโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและหน่วยงานทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน ได้เข้ามาตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานของเทศบาลทั้ง 4 แห่ง ก่อให้เกิดการกระตุ้น ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล อีกทั้งเป็นการผลักดันให้เจ้าหน้าที่ที่มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ และการปฏิบัติงานตามหน้าที่และภารกิจให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในชุมชนให้มีความสำคัญกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กรเพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพราะหลักธรรมาภิบาลนั้น เป็นการบริหารจัดการที่ดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ด้านการบริหารงานของเทศบาลใน จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาระดับของประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาเฉพาะเทศบาลในอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครรังสิต เทศบาลเมืองบึงยี่โถ เทศบาลตำบลธัญบุรี และเทศบาลเมืองสนั่นรักษ์ ระยะเวลาวิจัยตั้งแต่ มกราคม-ตุลาคม 2561

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล (good governance) ธรรมาภิบาลว่า เป็นผลลัพธ์ของการจัดการกิจกรรมซึ่งบุคคลและสถาบันทั่วไป ภาครัฐและเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกันได้กระทำลงไปในหลายทางมีลักษณะเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้ (อานันท์ ปันยารชุน, 2542) มีระบบการบริหารจัดการหรือการปกครองที่ดี สามารถสร้างความเป็นธรรมและความสมดุลแก่กลุ่มผลประโยชน์ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ ธรรมาภิบาลนั้นย่อมไม่ถูกจำกัดเฉพาะการใช้กับการบริหารจัดการภาครัฐเท่านั้น หากสามารถนำไปใช้กับการบริหารจัดการภาคเอกชน เพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร และสังคมโดยรวม (แสงทิพย์ ยิ้มละมัย, 2543) เพื่อประกันว่า ในองค์การจะไม่ฉ้อราษฎร์ ไม่ด้อยประสิทธิภาพ (เกษม วัฒนชัย, 2546) มีการเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนของสังคม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างสมดุล ส่งผลให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ตลอดจนมีการใช้อำนาจในการพัฒนาประเทศชาติให้เป็นไปอย่างมั่นคงยั่งยืน และมีเสถียรภาพ (ปัญญา ฉายะจินตวงศ์ และรัชนิ ภูตระกูล, 2549)

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล มีองค์ประกอบหลัก 6 ประการ ดังนี้ (บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี, 2544)

1. หลักนิติธรรม คือ การตรากฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับและกติกาต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาค และเป็นธรรม กล่าวโดยสรุป คือ สถาปนาการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่กระทำกันตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล

2. หลักคุณธรรม คือ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยการรณรงค์เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือ สมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทน ยืนหยัดเพียร ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น

3. หลักความโปร่งใส คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ โดยการปรับปรุงระบบและกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารได้สะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และช่วยให้การทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนปลอดจากการทุจริตคอร์รัปชัน

4. หลักความมีส่วนร่วม คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจสำคัญๆ ของสังคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ การแจ้งความเห็น การไต่สวน สาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ และขจัด การผูกขาดทั้งโดยภาครัฐหรือโดยภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกันระหว่าง ภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน

5. หลักความรับผิดชอบ คือ ผู้บริหาร ตลอดจนคณะข้าราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ ต้องตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่อย่างดียิ่ง โดยมุ่งให้บริการแก่ผู้มารับบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกต่างๆ มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข ทั้้นท่วงที

6. หลักความคุ้มค่า คือ ผู้บริหารต้องตระหนักว่ามีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด ดังนั้น ในการบริหารจัดการจำเป็นจะต้องยึดหลักความประหยัดและความคุ้มค่า ซึ่งจำเป็นจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายไปที่ผู้รับบริการ หรือประชาชนโดยส่วนรวม

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์กร

ประสิทธิผลขององค์กร เป็นการพิจารณากิจกรรมขององค์กร ซึ่งเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจการปฏิบัติขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การได้มาซึ่งทรัพยากรอันประกอบด้วย ทรัพยากรน้อยที่สุด การปฏิบัติงานด้านเทคนิคและด้านบริหารอย่างมีเหตุผล มีการพัฒนาทรัพยากรด้านคน เพื่อสนองตอบความสนใจที่แตกต่างกันของบุคคล (Gross, 1965) นอกจากนี้ ประสิทธิภาพขององค์กรยังหมายถึง การเปลี่ยนแปลงปัจจัยการผลิต เพื่อให้องค์กรมีกิจกรรมการผลิตและสามารถปรับตัวได้ โดยมีผลผลิตที่มีคุณภาพ และมีการปรับตัวขององค์กร ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ (Mott, 1972)

ประสิทธิผล หมายถึง การทำกิจกรรมการดำเนินงานขององค์กร สามารถสร้างผลงานได้สอดคล้องกับ เป้าหมาย/วัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ทั้งในส่วนของผลผลิต และผลลัพธ์ เป็นกระบวนการเปรียบเทียบผลงานจริงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ก่อให้เกิด ผลผลิต ผลลัพธ์ ที่ตรงตามความคาดหวังที่กำหนดล่วงหน้าไว้ มากน้อยเพียงใด การมีประสิทธิผลจึงมีความเกี่ยวข้องกับผลผลิตและผลลัพธ์การดำเนินงานเป็นกระบวนการ

วัดผลงานที่เน้นด้านปัจจัยนำออก (สุพจน์ ทรายแก้ว, 2545) ประสิทธิผลเป็นเกณฑ์สำหรับการประเมินนโยบายสาธารณะ นโยบายสาธารณะที่มีประสิทธิภาพก็คือ นโยบายที่สามารถบรรลุผลลัพธ์ซึ่งเป็นเป้าหมายที่กำหนดไว้ในระดับสูง ดังนั้น ประสิทธิภาพจึงหมายถึง ระดับการบรรลุผลลัพธ์ของนโยบายที่คาดหวังไว้ (ศุภชัย ยาวะประภา, 2544; William, 1994)

ประสิทธิผล มีความสัมพันธ์กับผลงานที่องค์กรพึงประสงค์ หมายถึง ความสำเร็จของการปฏิบัติที่เป็นไปหรือบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร ดังนั้น ประสิทธิภาพจึงหมายถึง ผลที่เกิดขึ้นของงานนั้นจะต้องสนองตอบ หรือบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร(รุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร, 2536)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลขององค์กร

เบนสัน ซาราฟ และชรอดเดอร์ (Benson, Saraph, & Schroeder, 1991) ได้ทำการสังเคราะห์ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์กร โดยอาศัยกรอบแนวคิดแบบโครงสร้างหน้าที่นิยม (structuralism) และแนวคิดเชิงระบบ (system approach) และได้นำเสนอเป็นโมเดลสำหรับการอธิบายที่มีชื่อว่า A System-Structural View of Quality Management Model (SQM) ทฤษฎีประสิทธิผลขององค์กรในแนวคิดเชิงระบบ วางอยู่บนพื้นฐานของการวัดปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการดำเนินการ (process) และผลลัพธ์ (outputs) ที่เชื่อมโยงกับสถานะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกระบบ โดยแบ่งการอธิบายออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1) บริบทที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพขององค์กร (organizational quality context) โดยอาศัยผลการดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์กร ความคาดหวังของชุมชนที่มีต่อองค์กร นโยบายของรัฐและการสนับสนุนจากสิ่งแวดล้อมภายนอกองค์กร

2) การพิจารณาเพื่อดำเนินการหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินการขององค์กรของผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วย การจัดการตามความคาดหวัง (ideal management) และการจัดการที่เป็นจริง (actual management)

3) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินการขององค์กรของผู้บริหาร โดยอาศัยผลการพิจารณาจากการจัดการความคาดหวังเปรียบเทียบกับจัดการที่เป็นจริง ถ้าทั้งสองสิ่งมีความแตกต่างกันมาก ผู้บริหารก็จะดำเนินการปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานของเทศบาลนครรังสิต เทศบาลเมืองบึงยี่โถ เทศบาลตำบลธัญบุรี และเทศบาลเมืองสนนร์ักษ์ จำนวน 441 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครซี่และมอร์แกน ได้ขนาดตัวอย่าง 329 คน จากนั้นใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน ขั้นตอนแรก ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามแต่ละพื้นที่ ทั้ง 4 เทศบาล จากนั้นกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนประชากร ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างดังนี้ 1) เทศบาลนครรังสิต 113 คน 2) เทศบาลเมืองบึงยี่โถ 44 คน 3) เทศบาลตำบลธัญบุรี 80 คน และ 4) เทศบาลเมืองสนนร์ักษ์ 92 คน ขั้นที่สอง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการจับสลากตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละเทศบาล

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ผ่านการทดสอบความน่าเชื่อถือของมาตรวัด ที่ระดับความน่าเชื่อถือ 0.70 ตัวแปรด้านธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้านมีค่า Cronbach's alpha ที่ระดับ 0.945 ซึ่ง

มากกว่า 0.70 แสดงว่ามาตรวัดมีความเชื่อถือได้ และตัวแปรด้านประสิทธิผลการบริหารทั้ง 2 ด้าน มีค่า Cronbach's alpha ที่ระดับ 0.893

การวิเคราะห์ข้อมูล 1. สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่ออธิบายระดับของการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ด้านการบริหารงานและระดับของประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลในอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี และ 2. การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple regression analysis) เพื่อวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาล ในอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี

หลักธรรมาภิบาล	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	การแปลผล
หลักนิติธรรม	3.56	0.28	มาก
หลักคุณธรรม	3.41	0.36	ปานกลาง
หลักความโปร่งใส	3.56	0.38	มาก
หลักการมีส่วนร่วม	3.51	0.37	มาก
หลักความสำนึกรับผิดชอบ	3.67	0.37	มาก
หลักความคุ้มค่า	3.65	0.36	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.57	0.16	มาก

จากตารางที่ 1 ภาพรวมระดับความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมแล้วพบว่า พนักงานเทศบาลมีความคิดเห็นว่าการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของเทศบาลอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 (S.D. = 0.16) เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นในแต่ละด้านแล้วพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาล 5 ด้าน มาใช้ในการบริหารงานของเทศบาล อยู่ในระดับมาก โดยยึดถือหลักความสำนึกรับผิดชอบสูงสุด รองลงมาคือ หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส และหลักการมีส่วนร่วม ตามลำดับ ขณะที่หลักคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี

ประสิทธิผลการบริหารงาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ คิดเห็น
การบรรลุตามวัตถุประสงค์	3.72	0.36	มาก
ความพึงพอใจของพนักงาน	3.52	0.36	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.62	0.27	มาก

จากตารางที่ 2 เป็นผลสรุปภาพรวมระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมแล้วพบว่า พนักงานเทศบาลมีความเห็นว่าประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 (S.D. = 0.27) เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นในแต่ละด้านแล้วพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผล ทั้ง 2 ด้าน มาใช้ในการบริหารงานของเทศบาลอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยยึดถือการบรรลุตามวัตถุประสงค์ มากที่สุด รองลงมาคือความพึงพอใจของข้าราชการ

ตารางที่ 3 หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลในการบริหารงานในภาพรวมของเทศบาล ในจังหวัดปทุมธานี

หลักธรรมาภิบาล	B	Beta	t	Sig.
หลักนิติธรรม	0.051	0.055	0.793	.429
หลักคุณธรรม	0.009	0.013	0.147	.883
หลักความโปร่งใส	0.050	0.071	0.870	.385
หลักการมีส่วนร่วม	0.055	0.077	0.858	.392
หลักความสำนึกรับผิดชอบ	0.052	0.074	0.897	.343
หลักความคุ้มค่า	0.034	0.046	0.508	.612
ภาพรวมหลักธรรมาภิบาล	0.487	0.296	1.970	.050
R = .214,		R ² = .046,		F = 2.262,
				Sig. = .038

จากผลการวิเคราะห์ตารางที่ 3 สรุปได้ว่า ประสิทธิผลในการบริหารงานในภาพรวมของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี ไม่ขึ้นอยู่กับหลักธรรมาภิบาลด้านใดด้านหนึ่ง แต่ขึ้นอยู่กับหลักธรรมาภิบาลในภาพรวม

การที่หลักธรรมาภิบาลภาพรวมทั้ง 6 ด้าน มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานในภาพรวม เนื่องจาก การเปลี่ยนแปลงการบริหารงาน หรือการปฏิบัติงานในองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลในด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ ต้องเปลี่ยนแปลงทั้งหมดในภาพรวม จะทำให้ประสิทธิผลในการบริหารงานด้านการบรรลุวัตถุประสงค์มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นดังนี้ 1. หลักนิติธรรม โดยการแก้ไขกฎ ระเบียบข้อบังคับและกติกาต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก 2. หลักคุณธรรม โดยการยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยการธรรมาภิบาลเพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กร 3. หลักความโปร่งใส โดยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบได้ 4. หลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบต่อผู้บริการ ตลอดจนคณะข้าราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ ต้องตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่อย่างดียิ่ง โดยมุ่งให้บริการแก่ผู้มารับบริการ และ 6. หลักความคุ้มค่า โดยบริหารจัดการยึดหลักความประหยัดและความคุ้มค่า ซึ่งจำเป็นจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายไปที่ผู้รับบริการหรือประชาชนโดยส่วนรวม

ข้อเสนอแนะ

1. คณะผู้บริหารเทศบาล ควรฝึกอบรมพนักงานเทศบาลกลุ่มที่มีอายุน้อย หรือที่เพิ่งเข้ามาปฏิบัติงานให้เข้าใจในงาน เกิดความชำนาญ เพื่อให้ทำงานบรรลุวัตถุประสงค์

2. คณะผู้บริหารเทศบาล ควรพิจารณาเรื่องค่าจ้าง แรงงาน ให้เพียงพอ หรืออยู่ในเกณฑ์ค่าแรงที่กำหนด หรือหาสวัสดิการอื่นชดเชย เพื่อให้พนักงานเทศบาลที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยมีรายได้พอเพียงกับรายจ่าย ซึ่งจะทำให้พนักงานเทศบาลที่มีรายได้น้อยเกิดความพึงพอใจ

3. คณะผู้บริหารเทศบาลต้องยึดหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน ในการบริหารงาน รวมทั้งต้องให้พนักงานเทศบาลทำงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2556). **สรุปข้อมูล อบต.ทั่วประเทศ**. สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2561, จาก <http://www.dla.go.th/work/abt/index.jsp>

เกษม วัฒนชัย. (2546). **ธรรมาภิบาลบทบาทสำคัญกรรมการสถานศึกษา รายงานการปฏิรูปการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). **การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : วิทยุชุมชน.

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี. (2554). **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.

ปัญญา ฉายะจินตวงศ์ และรัชณี ภู่อะกุล. [ออนไลน์]. (2549). **ธรรมาภิบาล (Good Governance) กับสังคมไทย**. สืบค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2561, จาก <http://www.stabundamrong.go.th/journal7/701.doc>.

รุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร. (2536). **แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลและประสิทธิภาพองค์การ ในแนวการศึกษาชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 11**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ศุภชัย ยาวะประภาช. (2544). **นโยบายสาธารณะ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอ. (2560). **อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี**. สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2561 จาก <http://www.amphoe.com/menu.php?am=332&pv=27&mid=1>

สุพจน์ ทรายแก้ว. (2545). **การจัดการภาครัฐแนวใหม่**. ปทุมธานี : เทียนวัฒนา.

สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา. (2547). **การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง**. รายงานวิจัยในวิชาปัญหาพิเศษ หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

แสวงทิพย์ ยิ้มละมัย. (2543). **ธรรมาภิบาลกับข้อขัดแย้งการรวมบัญชีธนาคารแห่งประเทศไทย**. เอกสารวิชาการในหลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 4. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2554). **พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496**. สืบค้นเมื่อ 4 สิงหาคม 2561, จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%b705/%b705-20-9999-update.pdf>

อานันท์ ปันยารชุน. (2542). **“สังคมโปร่งใสไร้ทุจริต”**. มติชนสุดสัปดาห์. 21 (8 มกราคม) :27-28.

Benson, P. G., Saraph, J. V., & Schoreder, R. G. (1991). The effects of organizational quality context on quality management: An empirical investigation. *Management Science*, 37 (39), 1107-1123.

Gross, B. M. (1965). What are your organization's objective? A general systems approach to planning. *Human Relations*, 18, 195-215.

Mott, P. E. (1972). **A preliminary model of human organizations in the characteristics of effective organization.** New York: John Wiley and Son.

William, N. D. (1994). **Public policy analysis: Introduction** (2nd ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.